

SCHRYVER, August E. de (Gent 16 mei 1898 – Gent 5 maart 1991).

Liep school aan het Gentse Sint-Barbaracollege, maar moest zijn middelbare studies onderbreken wegens het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog. De Schryver week uit naar Groot-Brittannië waar hij zijn humaniora voltooide in het tijdelijk jezuïetencollege van Hastings. In 1916 werd hij als oorlogsvrijwilliger onderofficier bij de artillerie. Na de oorlog behaalde hij in 1921 aan de Gentse universiteit de diploma's van doctor in de rechten en licentiaat in de sociale wetenschappen; in 1923 studeerde hij aan de London School of Economics. Hij was inmiddels advocaat aan het hof van beroep in Gent (1921-1956) en maakte er deel uit van de leiding van de **Vlaamse Conferentie der Balie**. Daarnaast was hij als beheerder, respectievelijk voorzitter van de beheerraad betrokken bij het door zijn schoonvader Léon Scheerders in Sint-Niklaas opgerichte bouwbedrijf, de NV Scheerders-Van Kerckhove's Verenigde Fabrieken.

Opgegroeid in een Franstalig burgerlijk milieu gaf De Schryver steeds blijk van een uitgesproken Vlaamse en sociale gezindheid. In 1919 was hij samen met **Frans de Hovre**, stichter van een scouts-groep in Gentbrugge en gold daarmee als een van de pioniers van de Vlaamse padvindsbeweging. Op sociaal vlak treffen we hem aan als beheerder van de Gentse sociale huisvestingsmaatschappij

V.l.n.r. August de Schryver, Stijn Streuvels en Louis Roppe tijdens het Reinaertspel in Destelbergen (z.j.). In de lijn van Frans van Cauwelaerts minimumprogramma en uitgaande van het territorialiteitsprincipe streefde De Schryver in het parlement en in de regering in de jaren 1930 naar de officiële eentaligheid in het Vlaamse gerecht, het onderwijs, het leger en de administratie. Na de Tweede Wereldoorlog beschouwde hij de evolutie naar een federale staatsstructuur maar met behoud van een sterk unitair gezag als onomkeerbaar. (DE STANDAARD/HET NIEUWSBLAD)

Volkshaard (1922-1935) en als professor aan de Hogere Nijverheidsschool (1924-1925). Aan de Gentse universiteit was hij voorzitter van de katholieke studentenvereniging, de Rodenbachsvrienden en werd hij de eerste voorzitter van de Gentbrugse afdeling van het Verbond der Vlaamse Oud-strijders.

Bij de verkiezingen van 1925 was De Schryver plaatsvervanger voor de katholieke partij, wat in 1928 leidde tot een effectieve zetel van volksvertegenwoordiger die hij behield tot 1965. Ook in de politiek profileerde hij zich als een sociaalvoelend en overtuigd Vlaamsgezind bewindsman. In zijn geboortestad brak hij de invloed van de conservatieve, franskiljonse katholieke politici, verenigd in de Federatie van Kringen. Hij weigerde zich als de vertegenwoordiger van een enkele stand te profileren in een katholieke standenpartij. In 1931 werd hij secretaris en in 1938 voorzitter (tot 1940) van de **Katholieke Vlaamsche Kamergroep** en van 1933 tot 1935 was hij een van de twee secretarissen van de hervormde Katholieke Unie.

In de moeilijke jaren 1930 nam de nog jonge parlementair De Schryver uitgesproken Vlaamsgezinde standpunten in. In de lijn van **Frans van Cauwelaerts minimumprogramma** en uitgaande van het territorialiteitsprincipe streefde hij in het parlement en in de regering naar de officiële eentaligheid in het Vlaamse gerecht, het onderwijs, het leger en de administratie. Zo was hij een vurig voorstander van de vernederlandsing van de Gentse Rijksuniversiteit (onder andere tijdens een uitvoerig pleidooi in de Kamer op 6 februari 1930), nam hij deel aan de debatten leidende tot de taalwetten van 1932 op de administratie en het onderwijs, en verdedigde hij de belangen van de Vlaamse taalgrensgemeenten. Zijn voorkeur ging naar een definitieve afbakening van de **taalgrens** in plaats van een systeem van aanpassingen op basis van tienjaarlijkse **talentellingen**. Hij maakte deel uit van de speciale Kamercommissie ter voorbereiding van de wet van 15 juni 1935 op de vernederlandsing van het gerecht. Vanaf het midden van de jaren 1930 droeg De Schryver ook ministeriële verantwoordelijkheid. In maart 1935 kreeg De Schryver het ministerie van landbouw toebedeeld, dat hij beheerde tot eind mei 1936. Nadien werd hij tot oktober 1937 minister van binnenlandse zaken; in deze hoedanigheid was hij onder meer betrokken bij de oprichting van het **Studiecentrum tot Hervorming van de Staat** en werd hij geconfronteerd met de (mislukte) massabetoging (*descente sur Bruxelles*) van Rex te Brussel op 25 oktober 1936. In 1939 was hij kortstondig minister van justitie. Steeds toonde De Schryver zich een vurig pleitbezorger van het democratische staatsbestel. Partijen als Rex en **Vlaamsch Nationaal Verbond (VNV)**, en strekkingen die het parlementaire regime afwezen of grondig wensten te hervormen in totalitaire of corporatieve zin, kre-

gen in hem een geduchte tegenstander. In maart 1940 werd hij in opvolging van de overleden **Gustaaf Sap**, minister van economische zaken, middenstand en ravitaillering in de regering van Nationale Unie van premier Hubert Pierlot. Na de Duitse inval nam hij met de regering de wijk naar Frankrijk. In de zomer 1942 ontsnapte hij uit onbezet Frankrijk naar Londen, waar hij vanaf 1943 het departement van binnenlandse zaken beheerde.

Als minister in de regering-in-ballingschap speelde De Schryver een belangrijke rol bij de voorbereiding van de naoorlog. Zo lag hij mee aan de basis van het Engels-Amerikaans-Belgisch akkoord en enkele besluitwetten inzake het burgerlijk bestuur en het gerecht (met consequenties voor het beleid inzake **repressie** en **epuratie**) in België onmiddellijk na de bevrijding. In september 1944 keerde hij met de regering-Pierlot naar ons land terug.

Na de Duitse capitulatie was De Schryver lid van de Belgische delegatie op de Conferentie van San Francisco tot oprichting van de Verenigde Naties (VN) en tekende hij namens België op 26 juni 1945 het VN-Handvest.

In de naoorlog hield De Schryver zich actief bezig met de vorming en het programma van de vernieuwe katholieke partij, de **Christelijke Volkspartij** (CVP). Als eerste CVP-voorzitter ondertekende De Schryver het Kerstprogramma (1945). In die functie maakte hij onder meer de **Koningskwes**tie mee. Hij stelde zich op als een gematigd royalist die het herstel van de grondwettelijke positie en taken van de vorst nastreefde, desnoods en in het belang van het land zonder de figuur van **Leopold III**. Tijdens de repressieprocessen getuigde hij meermaals ten gunste van verdachten zoals **Leo Vindevogel** en **Edmond van Dieren**. In het parlement leverde hij mee een belangrijke bijdrage tot de sociale en economische structuurhervormingen (onder andere de paritaire overlegorganen) in het bedrijfsleven.

De Schryver, in 1948 benoemd tot minister van staat, bleef nationaal CVP-voorzitter tot 1949, toen hij het voorzitterschap op zich nam van de *Nouvelles Equipes Internationales*, een internationale unie van christen-democraten; hij oefende deze functie uit tot 1959 en werd in hoedanigheid nauw betrokken bij de uitbouw van de christen-democratie op mondiaal vlak. Op het politieke terrein verschoof zijn belangstelling eveneens naar het internationale vlak. Thema's als het Europese integratiestreven, de uitbouw van de **Benelux** en de werking van de Verenigde Naties genoten zijn bijzondere aandacht.

In 1959 aanvaardde De Schryver de portefeuille van minister van koloniën. Mede onder druk van een zich snel radicaliserend zwart nationalisme, versnelde hij de op ontvoogding gerichte **Kongopolitiek**. Onder zijn voorzitterschap stelde de Ronde Tafelconferentie van januari-februari 1960 een da-

tum voor de soevereiniteit (30 juni 1960) vast en werkte zij de grondwet van de nieuwe staat uit. In september 1960 verdween De Schryver uit de ministerraad. Hij bleef een gezagvol volksvertegenwoordiger tot aan de verkiezingen van 1965, toen hij geen kandidaat meer was. Wel vervulde hij in juni van dat jaar nog een informatieopdracht die zou leiden tot de vorming van de regering-Pierre Harmel-Antoon Spinoy.

In de eerste helft van de jaren 1960 was De Schryver als prominent CVP-volksvertegenwoordiger en als lid van een aantal werkgroepen nauw betrokken bij de beginnende **staatshervorming**. De evolutie naar een federale staatsstructuur maar met behoud van een sterk unitair gezag beschouwde hij als onomkeerbaar. In uitvoering van de wet-Hendrik Fayat van 1962 was hij jurylid van de commissie voor de extra aanwerving van Vlaamse diplomaten, de zogenaamde **Fayat-boys** en was hij in de Kamer rapporteur daarover.

Na 1965 verdween De Schryver grotendeels van de politieke scène. Hij volgde het politieke bedrijf op een afstand en engageerde zich op andere maatschappelijke terreinen als dat van de katholieke vredesbeweging Pax Christi, van de officiële en niet-gouvernementele ontwikkelingssamenwerking, of van de vluchtelingenproblematiek.

WERKEN: zie W. van den Steene, 'Bio-bibliografie van August-Edmond de Schryver', in *Veertig jaar Belgische politiek. Liber amicorum aangeboden aan Minister van Staat A.E. de Schryver ter gelegenheid van zijn 70ste verjaardag*, 1968, p. 265-280.

LITERATUUR: *Veertig jaar Belgische politiek. Liber Amicorum aangeboden aan Minister van Staat A.E. De Schryver ter gelegenheid van zijn 70e verjaardag*, 1968; – G. Eyskens, *De Memoires*, 1993; – G. Kwanten, J. Verhoogen en L. Vints, *Inventaris van het archief van minister van Staat August Edmond De Schryver 1898-1991* (KADOC-Reeks inventarissen en repertoria, nr. 34, 1993); – *Tussen Staat en Maatschappij 1945-1995. Christen-democratie in België*, 1995.

GODFRIED KWANTEN